

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski tednik.

Štev. 47

Ptuj, 18. decembra 1921

III. letnik

Božičnico

priredi

za ubogo ptujsko dečo Kolo Jugoslovanskih Sester
v nedeljo, dne 18. decembra ob 15. uri v Društvenem domu.
Prijatelji mladine, pridite, veselite se z njo!

Kolo Jugosl. Sester prosi vse prijatelje uboge
dece, da pošljejo prispevke za božičnico do
sobote.

Kraljev rojstni dan.

V soboto, 17. decembra praznuje naš
kralj Aleksander svoj rojstni dan. Tega dne
je leta 1889 ugledal na Cetinju luč sveta.

Prvič praznuje letos kot kralj svoj rojstni
dan. Od ujedinjenja sem smo se ga spominjali
na ta dan kot prestolonaslednika in regenta.
Po očetovi smrti 16. avgusta pa je mladi
kraljevič sam zasedel kraljevski prestol. V
najboljših svojih letih, preizkušen v vojnah
za osvobojenje svoje ožje in širje jugoslovanske
domovine je vzel kraljevo žezlo v svoje roke.

Po vsej širni Jugoslaviji se tega dne
spominjamo svojega vladarja. Njegova naloga
ni lahka. Država še občuti posledice svetovne
vojne, trpi še na nedostatkih, ki jih ima vsaka
nova tvorba. Mnogo razumnosti in previdnosti
je treba torej vladarju, da srečno premaga
velike težave. Vsi pravi prijatelji naše države
želimo svojemu vladarju kar največ sreče pri
njegovem delu. Naj častno in uspešno nadaljuje
od očeta začeto in do ujedinjenja dovedeno
delo! Naj tudi on kakor veliki oče, naš osvoboditelj
in ujedinitelj dočaka enako število let! Učaka pa
naj tudi, da bo koncem svojega življenja videl

Stari Poetovio.

Predaval dr. Vladimir Travner.

(Nadaljevanje in konec.)

Prvi ptujski škof, ki nam je znan, je bil
sv. Viktorin. Sv. Hieronim, ki je živel malo
pozneje (v 4. stoletju), nam poroča, da je bil
sv. Viktorin rodom Grk ter da je napisal v
latinskem jeziku več knjig zoper poganske
modroslovce in krivoverce, kakor tudi razla-
ge nekaterih knjig stare zaveze, evangelija
sv. Mateja in apokalipse. Umrl je mučeniške
smrti v Poetoviju ob začetku Dioklecijanovega
pregajanja dne 2. novembra 303. Ker je bil
pristaš nauka, da bo Kristus pred poslednjo
sodbo prišel zopet na zemljo in ustanovil
1000 letno posvetno državo, ga niso vsi škofje
priznali za svetnika. Njegov naslednik je bil
Arijan, ki je umrl okoli l. 343. Posebno
znamenit je bil Julijus Valens, ki je bil Ari-
janec in ki je bil ptujski domačin. Pri volitvah
(takrat je škofe volila cerkvena občina) je
zmagal nad katolikom Markom. Pripoveduje
se, da so mu do zmage pripomogli arijanski
Goti, ki so v tem času udrli v Panonijo.
Kmalu na to pa ga je „narod“, očitno ka-

svojo državo popolnoma utrjeno, močno in
srečo!

S tem bodo izpolnjene želje njegovega
očeta, ki so tudi sinove in naše želje.

Mojim volilcem in političnim prijateljem.

Po poldrugem letu svojega sodelovanja
v upravi države in po odstopu vlade gosp.
Pašića sem se odločil po sporazumu s svojimi
poslanskimi tovariši, da ne pridem v poštev
pri sestavi nove vlade. Po enakem sporazumu
je sprejeta kandidatura mojega prijatelja,
poslanca dr. Žerjava, da kot Slovenec v de-
mokraski stranki sprejme ministrsko mesto,
če se sestavi koalicijska vlada. Demokraski
klub ni mogel skleniti srečnejše kandidature.

Jaz se tem mirneje vračam k organiza-
toričnemu delu stranke in k poslanskemu
delovanju, ker se mi je posrečilo v narodni
skupščini osigurati sprejetje invalidskih naredb,
ki postanejo zakon; dalje sprejetje velikega
zakona o zavarovanju delavcev za slučaj bolezni,
nezgode, starosti in onemoglosti, zakona o
starostnem zavarovanju privatnih nameščencev,
zakona zaščite delavcev z urejenjem delav-
nega časa, zakona o delavskih zbornicah,
delavskih zaupnikih, posredovanje za delo in
nadzornikih dela, zakona o draginji, zakona o
stanovanjih, zakona o zaščiti dece in mladeži,
zakona o statistiki, zakona o dobrovoljcih.

Pripravil sem tudi organizacije v celi
državi, ki so deloma že izvedle, kar je po teh
zakonih potrebno, deloma izvršitev priprav-
ljajo. Vse te naprave in vsi ti zakoni so do-
končani — čeprav čisto šele po mnogih bojih
— po sporazumu odgovornih zaupnikov naroda
v narodni skupščini.

Razen tega dela v resoru ministrstva
socialne politike zastopal sem interese celega
naroda in posebno tudi Slovencev v vseh

toliki, pregnal, nakar je odšel Julij Valens v
Italijo, kjer je umrl okoli l. 376. Njegov
naslednik je bil že imenovani Marcus, ki je umrl
okoli l. 381. Z njim preneha vrsta nam znanih
ptujskih škofov, ker se poznejši škofje pri
koncilijih, kakor v Gradežu (572—557) in v
Meranu (589—590) več ne imenujejo. Zdi se,
da se je škofija Poetovio prenesla pozneje v
Teden v Istriji.

Ob času preseljevanja narodov pa je
krščanstvo v Ptujju za več kot 200 let popol-
noma ugasnilo.

Da bi v tej dobi živeli v Poetoviju slično
kakor posebno v Karnuntumu tudi židje, ni
dokazano, izključeno pa to ni, posebno za
čas, ko je Julijan odpadnik pregnal žide v
Panonijo. Izraelski spomeniki, kakor posebno
plošča s hebrejskimi črkami na mestnem stolpu
segajo v rani srednji vek.

Slednjič si oglejmo ptujsko okolico se-
danjih časov. Mestni okraj, ki je mejil na
okraj Vavaria, Flavia Solva in Celea, je bil
mного večji kakor sedanji politični okraj.
Obsegal je celo Ptujjsko polje od Pragerskega
do varaždinske okolice, Haloze, Slov. gorice
do Mure, kjer se je nahajala Zomilja pri
Cezanovcih še v mestnem okraju. Mogoče so
spadale pod mestni okraj tudi Varaždinske

velikih napravah zadnjih dveh let z nekim
uspehom. Mnogi niso bili zadovoljni z menoj,
a mnogi, tudi politični nasprotniki, so mi
priznali, da sem se trudil, biti stvaren v vsem
svojem delu.

Svest sem si, da nas čaka še ogromno
delo, dokler se naša družba ne uredi, da živi
zdravo življenje naroda, ki hrepeni po na-
predku. O teh nalogah želim govoriti s svojimi
volilci in političnimi prijatelji v najbližjih
dneh, ko se vrnem v ožjo domovino.

Beograd, 5. decembra 1921.

DR. V. KUKOVEC

minister soc. politike.

Gospodarstvo.

Sladkorna industrija v Hrvatski in Sloveniji.

Preizkušnja sladkorne pese na sladkor
potom državnega kmetijskega kemijskega za-
voda v Ljubljani je pokazala, da je imela
letošnja v brežiškem okraju zrasla pesa in
sicer v težki zemlji 17·30, v peščeni 19·10,
v videmski občini 19·54, v krški občini 16·10,
v novomeški okolici 17·85 do 18·23 odstotkov
sladkorja. Sladkorna pesa je imela letos pri-
bližno 1—1½% več sladkorja, kakor ga je
imela lani.

Ti prvi poskusi s sladkorno peso doka-
zujejo, da je zemlja in klima dolenjskih poljan
zlasti Posavja kakor vstvarjena za sladkorno
peso.

Ker pri današnjih razmerah na Sloven-
skem samem ni mogoče dobiti dosti zemlje
za kulturo sladkorne pese, ko posebno kmetje
pri sedanji draginji poljskih pridelkov ne bodo
radi začeli z neznano jim kulturo sladkorne
pese, je mogoče ustanoviti sladkorno tovarno
le v zvezi s Hrvati tako, da bi za skupno

Toplice, kjer je mestna občina Poetovio leta
161—198 postavila vodnim vilam svetišče.
Najvažnejše kraje smo imenovali že pri opisu
cest. Seveda so bile obljudene tudi Haloze
t. j. colles (griči) in Slovenske gorice, ki pa
niso imele posebnega imena. Do preseljevanja
narodov je bil okraj obljuden vsaj tako, kakor
ob času prvega rimskega štetja l. 754.

V začetku rimskega gospodstva je veljala
dežela za malo rodovitno z neugodnim pod-
nebjem, posebno vsled obširnih gozdov in
močvirij. Cassius Dio, ki je bil okoli 200
cesarski namestnik v Panoniji, opisuje življenje
v temnih barvah: olja ni, vino je najslabše
vrste, ječmenovo pivo je pijača za reveže.
Ni torej čuda, da so ti prebivalci, ki nimajo
prav ničesar, tako izvrstni vojaki. Okoli l. 350
pa je veljala Panonija že za bogato deželo,
posebno na živini in žitu, ki sta se izvažala
posebno v Italijo. Slov. gorice in Haloze so
bile že od nekdaj obrasle z vinsko trto. Cesar
Probus torej ni bil, kakor je to mnenje splošno
razširjeno, začetnik vinarstva v naših krajih,
temveč je le nadomestil slabo trsje z boljšim.

Kmetje so bili svobodni ter so živeli
skupno v vaseh (vici, castella), ki so imele
omejeno avtonomijo, ali pa posamezno na
svojih posestvih. Mnogo posestev, posebno pa